

Az erdőszeti tudományban és az erdőszetben uralkodó divatokról.

P. V. után Balás Árpád.

Göthe azt mondja mihelyt valamely fuvolaművész bizonyos városban hallatta magát, az egész világ fuvolázni tanul.

Ezen találó mondat nemcsak a közéletben lel alkalmazást, hanem még a komoly tudományokban sőt még a gyakorlati háztartásban is. Hogyha egy szellemdús férfiú valami eszmét felkarol, épen úgy esik neki számos középszerű ész és divatba hozza, mint számtalan nem szép nő azt majmolja, mi egy izléssel bíró szép leányok jól illik és az által feltünővé lesz. Szellem nélküli férfiak ép oly kevésbé tartják meg a kellő mértéket mint izléstelen nők; nem tudják meddig fokozható valamely dolog, hol alkalmazható az, hol nem. Ez vagy amaz ajánlott valamit, ezen vagy azon azt a ruhát vagy szint csodálták, és az nekik elég. Ezek aztán a dolgot tovább akarják vinni, huzzák vonják, tulfeszítik, eltévesztik a nézponot, mellyből az egyedül tekinthető, hogy ha azt valaha fel is fogták, nekik az czélül tűnik fel, minek voltaképp csak eszüknek szabadna lenni. A ki mással versenyt nem fut, de sőt a ki nem igyekszik mindenkit hátrahagyni és buzgalomban felülmulni, az előttük tudatlan, nem halad az idővel, a régi előítéletekhez ragaszkodik.

Oka a nagy gondolatnélküli tömeg ezen sokszor nevetséges eljárásának, az egész emberinem különös szellem-irányában fekszik, melly beáll, mihelyt az az állati durvaságon túl van és mely egész műveltségünk forrásául tekinthető; azon igyekezetben ugyanis, melly az embert előhaladásra, a homály felderítésére és a meglevő tökéletesítésére készletti. Mindenki szeretne ehhez hozzájárulni, de csak kevés önálló szellem létezik, a tömeg azért minden új eszmét megragad, melly a tudás terjesztését, az eddigiök tökéletesítését igéri, különösen annak fiatalabb hevesebben előre törekvő része, melly azt buzgalomával csakhamar divatba hozza.

A kár melly így az erdőszetre háromolnék, roppant nagy lenne, föltéve hogy minden új, divattá lett eszme, melly a könyvekben érvényre jutott, mindjárt az erdőben is foganatba vétetnék. Majd semmi sincs, a mi mindenhol egyenlő alkalmazást találhatna, mert a mi itt ajánlható lenne, az amott tökéletesen nem-czélszerűnek tekintethető. Azon ki-

vül sehol sem olly káros az a folytonos eszme változtatás mint az erdőben, hol anyi idő szükségeltetik, míg valami jó és rendszeres létre hozható, hol egyetlen egy rossz fogás egy századig is érezhető lehet; az erdővel nem lehet experimentálni, ott egy bizonyos következetesség és állandóság az eljárásban feltétlenül szükséges. Az ugyan igaz, hogy az emberek a lármásdiaktól soha sem tudtak egészen őrizkedni, kik azt állították, hogy az erdőszet bölcsesség-kövét találták fel; de azok nem is olly veszélyesek, mint első pillanatra vélnők, az illető irodalom iránya szerint itélvén. A döntő-körökbeli férfiak rendesen nem olly ujtás-vágyók, és jaj is lenne az erdőknek, hogy ha azok volnának. Veszélyesebb erdő-igazgatót nem is lehetne képzelni, mint olyant, ki minden új, jónak ajánlt eszmét, nagyban az erdőben létesíteni akarna. Aztán nem is lehet ám az erdöket csak úgy átalakítani, állabokat rögtön növesztetni, a polgári, politikai és pénzügyi viszonyokat csakhamar megváltoztatni, mint annak történnie kellene, ha minden ajánlt eszmét fogantatosítani akarnánk. Mennyi theoria fordul meg az irodalomban, melly másféle fára nincs befolyással mint a sajtó rúdjárá! de egyébire nem is való. Másoknál azomban az ércz mégis csak kiválik a salakból, mint-hogy számtalan munkás töri, gyúrja, megrágja s a nyers eszmét. Ritkaság az, hogy valami általánosan jónak ismertetnék el és buzgó védőkre találna, ha az nem lenne némirészt jó és ott a hol alkalmazható. A jó aztán megmarad, a használhatlant és nem alkalmazhatót elvetik és elfelejtik. Valamint a ruhánál, a sok mindenféle viselet közül egyet választott ki a nép, melly czélszerűbb a régiebbeknél, úgy fejlődött a jelen erdőszet számára abból a sok phantasticus eszméből jobb alapeszme, mint a minővel az előkor valaha birt.

Divatok csak ott támadhatnak, hol az eszmecsere élénk és annak közlése gyors, azért azok eredetét az erdőszetben csak azon időponttól számíthatjuk, midőn ez szakbeli iratok által lehetővé vált. Ezek egyik legrégebbje az erdősöket mathematicusokká képezni, azt hívén, hogy a matematika és az erdőszet egy fogalom, továbbá, hogy az ki a legnehezebb mathematicai feladatokat meg tudja fejteni, egyszersmint a legjobb geszlttenyésztő is. A régi német erdősökök: Octelt, Vierenkle, Oppen, Hennert, jól tudták miért követelének az erdősztől mathematicát, de követőik csakhamar oda jutottak, hogy az erdőszeti tanulmányokba integrálszámítást, felsőbb egyenleteket s a t. vettek fel, a nélkül, hogy megfontolták volna, mire fog az szolgálni.

Még régiebb a fakimelési mesterség divata, ez még némelly né-

met kormány által is elfogadtatott, mivel inkább a gyakorlati életbe vágott. Időről időre visszatért és mily tömérdek munka van e felett írva! A halottól még a koporsót is meg akarták tagadni, helyette községi koporsót indítványozván, melyből aztán a zsákba varrt halottat sirba vetették volna. A szoba padozatát, a kerítést, mindent a mi az életkényelemre szükséges, és fába került, kárhözatosnak ítélték. Az irók megfagyással és éhhalállal fenyegettek, a kormányok rendeleteket adtak ki, a művészek takaréktüzhelyeket építettek s ajánltak s a. e. egészben mindazonáltal mégis csak a réginél maradtunk, sőt ha csak még több fát akarnánk pazérolni, nagyon szívesen többet adnának el a kormányok, valamint a magányosok is. A divat megváltozott. Nem kimelés többé a jelszó, hanem fogyasztás alapítja meg most az államok életét és virulását. E divat sem fog soká tartani. Az igazság a kettő közt fekszik.

Ki nem ismerné a külföldi, főleg az amerikai fák divatát! Ez ezerekbe került, mert olly időre esett, mikor a kormányok a faszükségtől félttek, azt gondolván, hogy ez érdeken valamit tenniük kell, és hosszú béke alatt tehetek is. Kár, hogy azon sok szép alapszóból nem maradt egyéb reánk, miut törpe bokrok; ferdeségeink mind megannyi lanuil!

Sőt minden fának is megvolt a maga divatidénye. A tölgyvetésnek nem alkalmas talajon; magát soha kinem fizető magas sudaru ültetvényeknek; rothadó maradványok fentartásának. A bikkfának, mert nemesebbnek tartaték mint a tülevelűek bármelleyike, miután a legjobb hírnek örvendő erdőgazdák foglalkoztak vele. A nyirfának, mert alkalmas arra, hogy rosszul bánolt erdők szégyenfoltjait takarja, hogy ros erdőszök által jó ertvényeket (Culturen) lehessen kivitetni, sokat igérni, keveset tartani, azokat ámitani, kik ámitatni akarnak. A vörösfenyő néhány dicsőítőivel még nem vesztette el egészen tisztelőinek seregét, még mindig elég látnok találkozik ki annak terjedt mivelésétől minden faszükség végét várja.

Nagy időszakot foglal el a gesztek mérésének, az erdő minden egyes fája megszámlálásának, és minden egyes évgyűrű kiszámításának divata. Tömérdek pénzbe került ezen eljárás és gyakran a gesztek értéke sem volt elegendő a becselő kifizetésére, ki azokat megszámlálta; már csak azért is le kellett sokszor az erdőt vágni, hogy megtudhasák, menyi fa volt benne. Ezen divat is megszűnt, mióta kisült, hogy mind ezen pontos erdőbecslések eredménye a napidij biztos kiszámi-

tásában összpontosult és, hogy csak azon egyetlen egy eset nem fordult elő, mikép e becslések helyesek lettek volna, az ellenkezőtől azomban folyvást kelle tartani.

Azon düh, csupán csak tudós erdőszöket alkalmazni, szintén az erdőszeti tanodák által ápolt divatnak tekinthető. Nem lenne nehéz azon tételnek számos buzgó védőket találni, hogy az erdőt csak úgy lehetne jól megőrizni, ha minden, évenként 50 frittal fizetett egyén, bevégzett tudományos képzettséggel bírna.

Onnét származik azon, még sok államban létező rendelet, hogy még a legalsóbb szolgálatokra is, csak olyanok vétessenek fel, kik legalább is az országos erdőszeti tanintézet tanulmányait végezték.

Ilyenképen divat volt valaha, Diana buzgó papjának látszani mi-hént zöld kabát volt az emberen, ámbár számosan sokkal szívesebben ültek a kályha mögötti kuczkóban mint künn a lesen; mindenféle szer-számokkal ellátva lenni, mikkel a vadászember csak bírhat, ott hol a hó már nyolcz napja feküdt és egyetlen egy nyúl se volt feltalálható; most az a divat, orrot fintorgatni, a hol vadászatról van szó, szemü-veggel és esernyővel erdőbe menni, fegyver és vadásztáska helyett; azt rossz erdősznek tartani, ki a vadászatban kedvet lel. Divat volt, az erdőben egész nap czél nélkül lődörögni, divat most, geszteket csak tabellákban keresni és számlálni.

Minden időnek megvolt a maga kedvencz-eszméje, mellyel az emberek különösen foglalkoztak. Még 50 év előtt azomban tovább tar-totta magát az olyan mint most, hol a tárgyak egymást sokkal inkább üzik és majd fényesen tündökölnék az irodalom egén majd pedig hul-ló-csillagokként tova szállanak.

A mezeigeszttermelés, az erős gyérités, ültetés, az ásók, a sarj-erdőnek szálerdővé — a lombgeszteknek tülevelüekké való változtatása, a hosszú vagy rövid forda, a magány-erdők szabadsága, a növekvési és terméstitablák s a t. s a t. mind ez egy ideig élénk mozgalmat idéz elő, azután megintem felhagynak vele, bevégzettnek és kizsákmányolt-nak tekintvén még mielőtt az valóban kimerítőleg megvitattatott volna.

Már pedig ez nem jó, mert mind ezen dolgok folytonos és ala-pos nyomozást érdemelnek, a mi bizonyosan nyereséget is hozna, hogy ha kitartással üzetnék. A mezeigesztészet például a legkevesebb eset-ben alkalmazható és ajánlható, előbbi részint elvakult védői, bizonyo-san nem fogták azt fel következményeiben, de azért még nem érdemli meg ezen eszme, hogy teljesen elfelejtsük. Vannak tagadhatlanul ese-

tek, mellyekben alkalmazása czélirányos és kívánatos lenne, és a helyett, hogy az egészet mindenestől agyremnek mondanák, miután csakugyan küldt, hogy ezen eszme nem úgy létesíthető, mint kezdetben hirdették, inkább igyekeznének, azt olly viszonyok számára kifejtteni és tovább képezni, mellyekben az előnyösnek képzelhető.

Ugyan ez áll a többi elősorolt dolgokról is, mellyek egyikének értéktelenségét sem lehet pusztá gyalázás által bebizonyítani, vagy azt, hogy bővebb vizsgálatra nem érdemes. Kevéssé kívánatos lenne, hogy minden 20 éves erdőt csak úgy a világba 20 lábnyi kötelékbe helyez-zünk, hogy semmiféle fát 40 és 50 éven túl ne vágjunk, hogy minden községnek megengedjük saját erdejével azt tenni, a mi neki tetszik s a t.

Azon feltétlen hitet, hogy bizonyos tan vagy igaz vagy hamis, és hogy el kell vetni miként egy esetben vagy egyszer megkísértve helyt nem állt, az erdőszetben nem türelni. A mi itt igaz, az amott nem áll, és megfordítva, azért azon eseteket lehetőleg össze kell keresni és gyűjteni, hol egyik vagy másik dolog jobbnak bizonyul, hogy eképpen a viszonyokhoz alkalmazott tant lehessen megállapítani. Majdnem azt lehetne állítani, hogy a jó erdősz születik és nem neveltetik vagy képeztetik, az az azon helyes tapintat adott körülmények közt a legalkalmasabbat és legjobbat választani, és csügedetlen tevékenység, vele kell hogy szülessék, az nemtanulható; mindazonáltal annak kiképezésére nagyon sokkal lehet járulni, a körülmények ismeretére tanítani és gyümölcsöző tevékenységre utalni, de bizonyára nem az erdőszet cardinális tanai könyv nélküli betanítása, hanem a jó erdőgazdászati ezezszer te ellérő föltételeinek ismertetése által.

Bár csak divatba jönne egyszer, hogy minden lehetséges erdősz kedvencz szakot választana magának, azt minden szinezetében előítélet nélkül a legkülönbözőbb körülmények közt követve, tisztába hozni iparkodnék, mint azt némelly természettudós teszi, ki csupán csak egy bizonyos állat vagy növény-faj kipuhatólásának szenteli magát, az utóvilágnak e részben kevés tennivalót hagyván hátra.

A munka megosztása nekünk sem ártana.